

Pavel Povinec – krátky životopis

Pavel Povinec ukončil Prírodovedeckú fakultu UK v roku 1965 ako jeden z prvých absolventov novej špecializácie Jadrová fyzika. V tom istom roku začal pracovať na fakulte ako asistent, v roku 1978 sa stal docentom a v roku 1984 profesorom. Na novovzniknutej Matematicko-fyzikálnej fakulte UK zastával funkciu vedúceho Katedry jadrovej fyziky a funkciu prvého prodekana fakulty. V roku 1992 získal ako prvý (a posledný) zástupca Československa vedúcu pozíciu v Medzinárodnej agentúre pre atómovú energiu, kde zastával funkciu riaditeľa Laboratória pre morskú rádioaktivitu v Monaku. Tu sa venoval tiež oceánografickému výskumu, zorganizoval a zúčastnil sa viacerých oceánografických expedícií, a stal sa prvým slovenským oceanológom. Po ukončení misie v Monaku sa v roku 2005 vrátil na Fakultu matematiky, fyziky a informatiky UK, kde je profesorom na Katedre jadrovej fyziky a biofyziky.

Profesor Povinec viedol 9 medzinárodných projektov, ako aj účasť slovenských pracovísk na zahraničných projektoch XENON (Taliansko), DELPHI a EAGLE (CERN), HYPERON a ARES (SÚJV Dubna), LUNA (ZSSR), AUSTRON (Rakúsko), SDC (USA), a v súčasnosti vedie projekty ERMES (Taliansko), superNEMO (Francúzsko), a EURECA (USA). Je uznávaným odborníkom v oblasti výskumu zriedkavých jadrových procesov a environmentálnej fyziky, a patrí medzi zakladateľov týchto odborov na UK. Vybudoval viaceré laboratória na UK, ako aj v IAEA Monako, ktoré patria medzi svetovú špičku. Prispel k získaniu nových poznatkov o jadrových premenách, a o jadrových a časticových procesoch. Vyvinul nové typy detektorov a nové metódy merania veľmi nízkych rádioaktivít. Prispel k výskumu mesačných vzoriek a meteoritov, včítane meteoritov z Marsu. Získal nové poznatky o rádioaktivite životného prostredia – napr. UK má vo svete druhý najdlhší, 45-ročný rad C-14 pozorovaný v atmosfére. Ďalej prispel k objavu 11-ročného slnečného cyklu C-14 v biosfére, získal nové poznatky o vplyve jadrových elektrární na ich okolie, o radiačnom dopade havárií v Černobyle a Fukušime, o charakteristikách podzemných vôd, o variáciách izotopov v moriach a oceánoch, atď. Všetky tieto poznatky prispeli k lepšiemu pochopeniu jadrových a environmentálnych procesov a k širšiemu využitiu izotopov ako prírodných tracersov.

Opublikoval vyše 500 vedeckých článkov z toho okolo 300 v karentovaných časopisoch, na ktoré je vyše 5000 citácií. Jeho Hirschov index je 34. Podľa Academic Research patrí medzi top 10 autorov z Environmentálnej fyziky. Je spoluautorom 12 monografií a viacerých kapitol publikovaných v zahraničných zborníkoch. V roku 2014 získal so spoluautormi K. Hirosem a M. Aoyamom za monografiu Fukushima Accident: Radioactivity Impact on the Environment, ktorú vydalo nakladateľstvo Elsevier, ako prvý slovenský autor cenu American Publishers Awards for Professional and Scholarly Excellence. Táto publikácia získala v roku 2014 tiež Cenu Literárneho fondu SR. Je editorom a členom redakčných rád 6 medzinárodných časopisov. Ako editor spracoval 13 špeciálnych čísiel vedeckých časopisov a zborníkov zameraných na zriedkavé jadrové procesy a environmentálnu rádioaktivitu. Predniesol desiatky pozvaných referátov na významných medzinárodných konferenciách, spoluorganizoval 8 medzinárodných konferencií, a často spolupracuje pri ich organizovaní ako vedúci odborných sekcií a člen vedeckých výborov.

Prednášal jadrovú, subjadrovú a environmentálnu fyziku, viedol 20 diplomových prác a vychoval 19 doktorandov/kandidátov vied. Prednášal tiež na viacerých zahraničných univerzitách a výskumných centrách (napr. v Nice, Bologni, Seattle, Oxforde, Livermoore, Petrohrade, Tbilisi). Bol členom vedeckých rád UK, MFF UK, PriF UK, EF SVŠT, FÚ SAV a teraz FMFI UK. Bol členom Vedeckej rady SÚJV Dubna, členom komisie IUPAC pre štandardy, členom výkonného výboru Europhysical Society, členom výboru World Council on Isotopes, vice-prezidentom IAHS Commission for Groundwater-Seawater Interactions, členom výboru European Energy Association.

Okrem domácich vyznamenaní (napr. UK, MFF UK, PriF UK, JČSMF, JSMF, ČVUT, EF SVŠT, atď.) získal viacero zahraničných medailí a ocenení, napr. bol členom IAEA tímu, ktorý získal v roku 2005 Nobelovu cenu mieru, je členom Ruskej akadémie prírodných vied, získal ceny a medaily z IAEA (Viedeň), UNEP (New York), UNESCO (Paríž), FAO (Rím), CEA (Paríž), Univerzita v Tbilisi, atď.